

Asia: VN/727/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot esitysluonnoksesta

Metsäteollisuus ry ja Kemianteollisuus ry kannattavat jatkuvan oppimisen palvelutarjontaa kasvattavaa ja kokoavaa digitaalista järjestelmää. Sen sijaan seiniä rakentava palvelukeskus ei ole toivottava. Osaamisen tunnistaminen ja dokumentointi on otettava tärkeäksi osaksi palvelukeskuskokonaisuutta. Kaikkein ketterin tapa saada valtakunnallinen opetustarjonta kaikkien ulottuville olisi nimenomaan koota yliopistojen, korkeakoulujen ja avoimen yliopiston tarjonta digitaaliselle alustalle, jossa sitä voitaisiin ketterästi hyödyntää. Samaa alustaa voitaisiin hyödyntää myös ammatillisten oppilaitosten yhteisten tutkinnon osien tarjonnassa.

Jatkuvan oppimisen uudistuksen yksi päätavoitteista on kytkeä jatkuvan oppimisen politiikka entistä enemmän työelämän tarpeisiin. Esityksessä jää epäselväksi, miten palvelukeskus todellisuudessa tuo yritykset lähemmäs jatkuvan oppimisen rakenteisiin.

Yrityksillä on jo nyt käytössä kattava valikoima työikäisten osaamisen kehittämisen keinoja. Kemian- ja metsäteollisuuden työnantajat tarjoavat työntekijöille mahdollisuuksia mm. oppisopimuskoulutukseen, työkiertoon ja kevyisiin täydennyskoulutuksiin. Ensin tulisikin koota kattavasti jo olemassa oleva koulutustarjonta ja hyvät käytänteet ja hyödyntää tätä tietoa. Tietoa tulisi jakaa sekä opetushallinnon että koulutuksentarjoajien tahoilta. Ohjaus- ja neuvontapalvelujen saatavuuteen ja laatuun tulee kiinnittää huomiota.

Huomiot palvelukeskukselle esitetyistä tehtävistä

Lakiluonnoksessa esitetään, että koulutuksen suunnittelussa tulisi olla tiiviimmin mukana työelämäedustus. Tosiasiassa työelämä on jo nyt tiiviisti mukana sekä ammatillisten että

korkeakoulutuksen kehittämisessä. Kemian- ja metsäteollisuuden työnantajat ovat halukkaita kasvattamaan yhteistyötä oppilaitosten kanssa. On vaikea nähdä, että valtakunnallinen palvelukeskus pystyisi tuomaan työelämän lähemmäs aikuisten koulutuksen järjestämistä kuin nykyinen koulutuksen järjestäjäverkko tekee. Päinvastoin, työelämä kaipaisi ketterämpiä mahdollisuuksia ja jatkuvaa (ei hankemuotoista) rahoitusta oppilaitosten ja yritysten yhteistyön sekä joustavien oppimismallien kehittämiseksi.

Palvelukeskuksen tavoite lisätä kansallisen ja alueellisen tason yhteistyötä ja vuoropuhelua osaamisen ja työllisyyden kysymyksissä on hyvä ja tärkeä. Sen saavuttamiseksi tarvitaan nimenomaan digitaalisia alustoja, mutta ei palveluiden hajauttamista.

Yhdeksi palvelukeskuksen tehtäväksi on hahmoteltu työvoima- ja osaamistarpeiden ennakointi. Esityksessä ei kuitenkaan valaista, miten tämä täydentää Osaamisen ennakointifoorumien tekemää ennakointityötä eikä ole päällekkäistä sen kanssa tai ennakointifoorumien työn merkitystä vähentävää. Lisäksi tulee muistaa, että osaamistarpeiden ennakoinnissa ajantasaisin tieto saadaan suoraan työnantajilta. Heidän edustuksensa kaikissa koulutuksen uudistuksiin liittyvissä työryhmissä on tärkeää muistaa.

Huomiot palvelukeskukselle esitetystä hallintomallista

Palvelujen sirpaloituminen on huolestuttavaa, sillä ohjausvastuu on jaettu sekä opetus- ja kulttuuriministeriölle että työ- ja elinkeinoministeriölle. Palvelukeskuksen vastuulla on esityksen mukaan koko maan jatkuvan oppimisen ja työllistymisen koordinaatio, mikä on haastava tehtävä 12 henkilötyövuodelle.

Uusi erillisyksikkö ei välttämättä pysty tehokkaasti vastaamaan pk-yritysten jatkuvan oppimisen tarpeisiin.

Huomiot palvelukeskukselle esitetyistä koulutus- ja osaamispalveluiden rahoitusmuodoista

Jatkuvan oppimisen palvelukeskuksen rahoitus ei saa olla pois muusta osaamisen kehittämisestä.

Ammatillisten tutkinnon perusteiden rakenne on juuri uudistettu, ammattitutkinnoilla ja erikoisammattitutkinnoilla on uudet sijoittelut. Mitään vuoropuhelua jatkuvan oppimisen ja tutkinnonuudistusten välillä ei ole ollut.

Muut huomiot esitysluonnoksesta

Jatkuvan oppimisen palvelukeskuksen lisäksi koulutuskentällä tapahtuu suuria muutoksia, kuten oppivelvollisuuden laajentaminen. Lisäksi ammatillisen koulutuksen reformi on edelleen kesken. Palvelukeskus ei saa johdattaa nurinkuriseen kehitykseen, hallinnollisesti kankeaan järjestelmään, joka lisää sekä koulutuksentarjoajien että koulutusta tarvitsevien hallinnollista työtä. Tarkoituksenmukaisempaa olisi kehittää olemassa olevia jatkuvan oppimisen menetelmiä ja verkostoja yhdessä työelämän kanssa.

Siltanen Anni
Kemianteollisuus ry